Lokal kursplan

För socialpedagogutbildningen 2026–2028

Inledning

I den lokala kursplanen kan du läsa om vad vi gör under vilken termin. Du som deltagare kan också se vilken litteratur du behöver varje termin. I dokumentet hittas de olika momenten/delkurserna terminsvis. Detta dokument representerar ungefär det vi brukar göra varje termin men samtidigt kan avsteg och ändringar göras. Utbildningen betonar det processinriktade lärandet där vi över tid bygger färdigheter och metodik hos våra kursdeltagare. Det innebär att moment från de olika delkurserna kan återkomma under utbildningens gång. Det finns också moment som inte finns beskrivna i detta dokument som till exempel skolgemensamma dagar. Inför varje termin får du ett schema där detaljer om vad som händer när finns. Den lokala kursplanen bygger på BALSAMs nationella kursplan som du kan ta del av på socialpedagog.nu.

En uppdaterad lokal kursplan skapas av lärarlaget inför varje ny deltagargrupp som påbörjar sina studier på utbildningen. Planen gäller sedan under hela den tvååriga utbildningen.

Termin 1

Socialpedagogen i samhället

Beskrivning: Delkursen ger en orientering kring offentlig förvaltning på lokal, regional och nationell nivå. Rollen som tjänsteperson, lagstiftning, civilsamhälle, politik och ideologiska perspektiv på socialt arbete avhandlas. Momentet avslutas med ett examinerande seminarium.

Syfte/mål: Deltagaren kan i slutet av momentet redogöra för väsentliga delar av avhandlat innehåll.

Litteratur: Akterin, Alexander (2023). Socialt arbete i samhället: samhällsvetenskap och juridik för arbete med människor. Stockholm: Gothia Kompetens

Svensk författningssamling (SFS). Regeringskansliet

https://svenskforfattningssamling.se/

Lagar och dokumentation i socialt arbete – historik, ansvar och praktik

Beskrivning: Kursen behandlar centrala lagar inom socialt arbete samt dokumentationens betydelse i praktiken. Genom arbete med klientfall/case får deltagarna träna på att inhämta information, tolka lagstiftning, fatta beslut och dokumentera insatser på ett rättssäkert och professionellt sätt. Fokus är att koppla teori till praktiskt arbete med klienter.

Syfte/mål: Att vi ska förstå lagarnas betydelse, dokumentationens roll och praktiskt kunna omsätta kunskapen i vårt arbete med klienter.

Litteratur: Svensk författningssamling (SFS). Regeringskansliet

https://svenskforfattningssamling.se/

Hälsopedagogik

Beskrivning: Kursmomentet behandlar livsvillkor och levnadsförhållanden samt hur olika samhällsfaktorer påverkar hälsa och ohälsa. Med ett historiskt perspektiv från efterkrigstiden och framåt studeras hur välfärdsutveckling, utbildning, arbetsmarknad och ekonomiska förutsättningar har bidragit till förbättrad folkhälsa i Sverige. Samtidigt belyses hur ojämlikhet i hälsa har vuxit fram och varför vissa grupper har sämre förutsättningar än andra.

Syfte/mål: Att deltagarna ska utveckla sin förståelse för hur historiska och samhälleliga förändringar påverkar människors hälsa och livsvillkor. Målet är att deltagarna ska kunna beskriva och analysera hur faktorer som utbildning, ekonomi och social bakgrund påverkar hälsa. Deltagarna ska utveckla förmågan att använda denna kunskap i mötet med klienter för att kunna arbeta mer hälsofrämjande.

Litteratur: Ohlson, L. (2019). Hälsopedagogik. Fjärde upplagan. Stockholm: Liber.

Sociala perspektiv och teorier

Beskrivning: Introduktion till teoretiska utgångspunkter inom sociologi och socialpsykologi som har bärkraft för socialpedagogens arbete.

Syfte/mål: Att deltagaren bekantar sig med teorier, begrepp och förklaringsmodeller för en ökad förståelse av människors olika livsvillkor och vad som påverkar dessa.

Litteratur:

Akterin, Alexander (2023). Socialt arbete i samhället: samhällsvetenskap och juridik för arbete med människor. Stockholm: Gothia Kompetens

Cederlund, C. & Berglund, S.-A. (2017). Socialpedagogik : pedagogiskt socialt arbete. Upplaga 2. Stockholm: Liber.

Angelöw, B., Jonsson, T. & Stier, J. (2015). Introduktion till socialpsykologi. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur. Kap. 4: Socialisation

Andersson, E. & Mattsson, T. red. (2022). Teorier för socialt arbete · Del 1 · Strukturell ojämlikhet och samhällen i förändring. Första upplagan. Malmö: Gleerups.

Introduktion till psykologiska perspektiv

Beskrivning: Deltagaren får en introduktion till psykologiämnets historia och några nyckelbegrepp med relevans för yrket. Deltagarna får kunskaper om *personlighetssyndrom, NPF-diagnoser* och *intelligenskvot*. Vidare problematiseras validiteten i att använda diagnoser och syndrom för att förstå beteende. Under delkursen får deltagarna en introduktion till informations/källhantering. Momentet avslutas med ett examinerande seminarium. Inför seminariet förbereder varje deltagare en dragning om ett område inom psykologin.

Syfte/mål: Deltagaren kan göra medvetna val av lämpliga källor och presentera relevant information om sitt ämne under seminariet

Litteratur: väljs av deltagare i samråd med lärare

Praktisk socialpedagogik

Beskrivning: Dessa moment går som en utbildningsstrimma genom hela den tvååriga utbildningen. Under utbildningen får deltagarna stegvis ta ett större ansvar för olika praktiska moment och processer. Deltagarna tränar sin förmåga att organisera, kommunicera och lösa praktiska uppgifter tillsammans med andra. Kursen examineras löpande genom deltagarnas medverkan det socialpedagogiska arbetet som bedrivs på utbildningen. Tillsammans driver vi utbildningen framåt exempelvis genom arbetet med att planera och genomföra ett läger, SPL (socialpedagogiskt ledarskap), genom antagning av nya deltagare och “veckans värd”-arbetet, som handlar om att vi gemensamt tar hand om våra lokaler.

Syfte/mål:

- Deltagaren får ökad självkännedom och ledarskapsförmåga.

- Deltagaren får praktiska kunskaper om hur olika aktiviteter planeras, genomförs och utvärderas.
- Deltagaren får prova på olika ansvarsområden som det socialpedagogiska arbetet kan innehålla.
- På ett konstruktivt sätt värdera och jämföra andras förmågor, erfarenheter och kunskaper.
- Deltagaren ska få kunskap om olika mötes- och diskussionsformer.

Utveckling av individ och grupp

Beskrivning: Under kursen får deltagaren teoretiska och praktiska kunskaper om grupprocesser. I mindre grupper får deltagarna öka sin självkännedom, reflektera över sin egen utvecklingsprocess och öka sin förmåga att bygga relationer. Syftet är att hitta en trygghet i sin yrkesroll. Under kursen får deltagaren också leda andra i olika praktiska moment och ta emot konstruktiv kritik kring sin insats. Ledarutbildningen går som en röd tråd genom hela utbildningen och svårighetsgraden ökar stegvis i takt med att deltagarna närmar sig sin framtida yrkesroll. Under kursen diskuterar deltagarna olika etiska dilemman kopplade till socialt arbete och ledarskap.

Syfte/mål med kursen är att utvecklas som socialpedagog, ledare och människa. Ett övergripande mål med kursen är att deltagaren utvecklar självinsikt, empati och respekt för andra.

Litteratur: Engquist, Anders (2013). Att växa som vuxen: nya perspektiv på dig själv och andra. 6. uppl. Lund: Studentlitteratur

Larsson, G. (2008). Skamfilad : om skammens många ansikten & längtan efter liv.

Termin 2

Tydliggörande pedagogik och lågaffektivt bemötande

Beskrivning: Teori och metodik kopplad till tydliggörande pedagogik och lågaffektivt bemötande med fokus på praktiska tillvägagångssätt och teoribildningen bakom. Deltagarna analyserar ett case med hjälp av teoribildningen och arbetar i analys och lösningar med rollspel som pedagogisk metod.

Syfte/mål: Att deltagaren får kunskap om och verktyg för att kunna arbeta tydliggörande och lågaffektivt i situationer av konflikt och problembeteende för att lugna ner och hitta pedagogiska vägar framåt. Att få arbeta med och utvecklas i rollspel som metod för att gestalta situationer i yrkeslivet, likaväl som verktyg för att utveckla empati och förståelse för andra människors situation och drivkrafter.

Litteratur:

Greene, R. W. (2016). Vilse i skolan : hur vi kan hjälpa barn med beteendeproblem att hitta rätt. 3. [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Hejlskov Elvén, B. mfl. (2017). Beteendeproblem inom HVB- och ungdomsvård : lågaffektivt bemötande och konflikthantering. Första utgåvan. [Stockholm]: Natur & kultur.

Angelöw, B., Jonsson, T. & Stier, J. (2015). Introduktion till socialpsykologi. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur. Kap. 7: Avvikande beteende.

MI Introduktion till Motiverande samtal

Beskrivning: Kursen ger en introduktion och fördjupning i Motiverande samtal (MI) som metod i socialt arbete. Under kursen varvas teori med praktiska samtalsövningar där deltagarna tränar på att använda MI i samtal med klienter. Genom rollspel, reflektion och realistiska (äkta) samtal med varandra utvecklas färdigheter att stärka motivation till förändring och bemöta ambivalens på ett professionellt sätt.

Syfte/mål: Att deltagarna ska utveckla kunskap om MI:s grundprinciper och förhållningssätt samt praktiskt och med MI-anda kunna använda metoden i samtal med varandra för att i sista steget kunna använda den tillsammans med klienter. Efter kursen ska deltagarna kunna:

- Kunna tillämpa MI:s grundläggande tekniker (Bekräftelse, Öppna frågor, reflektioner och sammanfattningar)
- Identifiera och bemöta ambivalens och förändringsprat
- Genomföra strukturerade och målinriktade samtal
- Reflektera över sitt eget förhållningssätt i samtal

Litteratur: Holm Ivarsson, B., Ortiz, L. & Wirbing, P. (2013). MI - motiverande samtal : praktisk handbok för socialt arbete : med exempel från socialtjänst, beroendevård, ungdomsvård, behandlingshem, arbetsförmedling, kriminalvård. 2. uppl. Stockholm: Gothia.

Praktik

Beskrivning: Deltagaren omsätter teori i praktiken. Praktikperioden sker under tio veckor förlagt till termin 2 och 3. Under praktiken tränar deltagaren sin ledarskaps- och samarbetsförmåga, och utvecklar sin förmåga att identifiera behov och resurser för att planera, genomföra, dokumentera och utvärdera verksamhet. Under perioden genomförs ett besök med trepartssamtal mellan deltagare, lärare och handledare. Kursdeltagarna får under utbildningens första termin regelbundet besök av yrkesverksamma socialpedagoger för att få kunskap om vad en socialpedagog kan arbeta med och påbörja sin socialisation mot en yrkesidentitet.

Syfte/mål: Syftet är att deltagaren ska få kunskap om det sociala arbetet på fältet och utveckla en förståelse för det praktiska stöd- och behandlingsarbetet. Efter den sista praktikperioden har deltagaren tillräckliga färdigheter för att fungera väl i yrkesrollen. Bedömningen av kompetens genomförs i linje med färdighetsmål som finns för respektive praktikperiod.

Relationsskapande pedagogik och mentalisering

Beskrivning: Pedagogisk teori med relationsbyggande i fokus, samt mentalisering som psykologiskt verktyg och som utgångspunkt för pedagogisk metodik.

Syfte/mål: Att deltagaren visar på förståelse för vikten av relationen som central del för socialpedagogens arbete, och som del av detta får kunskap kring mentalisering som verktyg för att känna in, tolka och analysera mellanmänsklig interaktion. Däri utvecklas deltagarens förmåga att få syn på sig själv som socialpedagog och privatperson.

Litteratur:

Kéri, V. & Wiwe, M. (2017). Mentalisering och psykisk ohälsa hos ungdomar. Upplaga 1. Lund: Studentlitteratur.

Körling, A.-M. (2012). Nu ler Vygotskij : eleverna, undervisningen och Lgr 11. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Cederlund, C. & Berglund, S.-A. (2017). Socialpedagogik : pedagogiskt socialt arbete. Upplaga 2. Stockholm: Liber.

Termin 3

Kriminalitet, rehabilitering och behandling

Beskrivning: Momentet utforskar varför människor begår brott och vägen ut ur kriminalitet. Grundläggande kriminologiska teorier presenteras och tillämpas för att förstå yrkesnära fallstudier. En studiecirkel om boken *vägen ut ur kriminalitet* genomförs. Momentet ger en introduktion till hur KBT kan användas som behandlingsmetod inom kriminalvård och ungdomsvård. Två examinerande seminarier ingår i momentet. Det första seminariet handlar om kriminologiska teorier och det andra om vägen ut ur kriminalitet. Utöver detta förmedlas yrkesnära kunskaper i syfte att förbereda deltagarna för framtida arbete inom kriminalvård eller ungdomsvård.

Syfte/mål: Grundläggande kunskaper om några kriminologiska teorier + kunskaper om hur KBT kan användas för att vägleda individen bort från kriminalitet.

Litteratur: Akterin, Alexander (2023). Socialt arbete i samhället: samhällsvetenskap och juridik för arbete med människor. Stockholm: Gothia Kompetens AB

Lardén, Martin (2025). Vägen ut ur kriminalitet. Andra (eller första) upplagan Stockholm: Gothia Kompetens AB

Hot och våld i socialt arbete

Beskrivning: Delkursen fokuserar på hot och våld i arbetslivet och då främst inom socialt arbete, där deltagarna genom rollspel gestaltar realistiska situationer kopplade till bemötande av klienter. Utifrån dessa arbetar de vidare med att analysera orsaker, reflektera över sitt eget agerande samt ta fram förebyggande åtgärder. I uppgiften ingår även att utforma en handlingsplan, riskbedömning och åtgärder vid och efter incidenter, kopplat till aktuell verksamhet

Syfte/mål:

- Efter kursen ska vi kunna:
- Förstå vad lagen och arbetsmiljöföreskrifter säger.
- Identifiera och bedöma risker för hot och våld i arbetsmiljön.
- Skapa en handlingsplan och Checklista eller Riskbedömning för Kartläggning av Risker för hot och våld i arbetet med förebyggande åtgärder.
- Skapa samt följa checklistor vid pågående hot och våld - incidenter.

- Vidta rätt åtgärder efter en hot och våldsincident inträffat.
- Reflektera över eget bemötande och agerande i riskfyllda situationer.

Litteratur: Arbetsmiljöverket (2026) https://www.av.se/

Psykiska sjukdomar och psykiatrins historia

Beskrivning: Kursmomentet behandlar psykiatrins historia med fokus på hur synen på psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar har förändrats över tid. Deltagarna fördjupar sig i en psykisk sjukdom och gestaltar i ett rollspel en yrkesrelevant situation med fokus på socialpedagogens bemötande utifrån den aktuella problematiken.

Syfte/mål: Syftet är att deltagarna utvecklar kunskap om olika psykiska sjukdomar och funktionsnedsättningar samt förståelse för hur dessa påverkar individers livssituation. Målet är att deltagarna ska kunna beskriva och problematisera svårigheter kopplade till dessa tillstånd samt visa förmåga att gestalta och analysera socialpedagogiskt bemötande. Deltagarna ska träna samarbete, muntlig presentation och reflektion genom bland annat rollspel.

Litteratur: Kurslitteratur finns att låna genom utbildningens försorg.

Termin 4

Makt och etik i socialt arbete

Beskrivning: Reflektion kring etik i socialt arbete, där teorier kring fördomar, personliga förutsättningar och makthantering ligger till grund för analys av case från den egna praktiken.

Syfte/mål: Att deltagarna ska få syn på sin egen hantering av situationer från sin praktik och utifrån teorier om makt och etik reflektera kring möjliga utfall utifrån personliga ställningstaganden.

Litteratur: Blennberger, E. (2017). *Etik i socialt arbete : etisk kod för socialarbetare*. [Ny, rev. utg.]. Stockholm: Akademikerförbundet SSR.

Mattsson, T. & Andersson, E. red. (2022). Teorier för socialt arbete · Del 2 · Normalitet, förkroppsligad erfarenhet och motstånd. Första upplagan. Malmö: Gleerups.

Vetenskapsteori, metod och källkritik

Beskrivning: Introduktion till vetenskap som fenomen. Vetenskapens historia, metod och etik avhandlas. Deltagaren får kunskap om begrepp som evidens, validitet och reliabilitet. Källkritik och informationssökning ingår också i momentet. Ett examinerande seminarium som avhandlar kursinnehållet genomförs.

Syfte/mål: Syftet med momentet är att ge deltagarna en grund att stå på inför arbetet med socialpedagogiska projekt och fördjupningsarbete. Målet är att deltagaren ska få ytliga kunskaper om vetenskap som sen kan fördjupas under terminen.

Litteratur: Akterin, Alexander (2023). Socialt arbete i samhället: samhällsvetenskap och juridik för arbete med människor. Stockholm: Gothia Kompetens

Teoretiskt fördjupningsarbete

Beskrivning: Deltagarna fördjupar sig i ett ämnesområde kopplat till utbildningen. Genom akademisk teori och form skriver de ett arbete med litteraturanalys som metod.

Syfte/mål: Att deltagarna ska utvecklas i sin förmåga att använda akademisk form och metod för att orientera sina tankar inom ett för utbildningen relevant område.

Litteratur: Blomström, V. & Wennerberg, J. (2021). Akademiskt läsande och skrivande. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Socialpedagogiskt slutprojektet

Beskrivning: Under utbildningens sista termin arbetar vi gruppvis med ett socialpedagogiskt projekt som deltagarna planerar, leder, genomför och utvärderar. Projekten syftar till att använda socialpedagogik för att förbättra den valda målgruppens liv. Deltagarna tillämpar och utvecklar sina praktiska yrkesfärdigheter. Projektet mynnar ut i en skriftlig rapport och framförandet av en föreläsning som presenterar projektet för en publik.

Syfte/mål: Att tillämpa sina färdigheter för att göra livet bättre för vald målgrupp samt att träna på det praktiska hantverket i kombination med förmågan till reflektion kring den egna praktiken.

Litteratur: väljs i samråd med lärare.